

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ЖИВОПІСУ

Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація»

Освітній рівень другий (магістерський)

ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ

2017– 2018 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом.

Структура типова
Заступник директора з науково - методичної та навчальної роботи
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 1630/17
Григор (підпис) (прізвище, ініціали)
« » 20 17 р.

 А.О.Таранник

Робоча програма «Теорія та практика живопису» для студентів спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація».

Розробник: старший викладач кафедри образотворчого мистецтва
Київського університету імені Бориса Грінченка
Прохорова Наталія Анатоліївна

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва
Інституту мистецтв

Протокол від «06» вересня 2017 року № 1

Завідувач кафедри
образотворчого мистецтва

Ю. В. Романенкова

_____, 2017 рік
 _____, 2018 рік

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Структура програми навчальної дисципліни	
I. Опис предмета навчальної дисципліни.....	7
II. Тематичний план навчальної дисципліни.....	7
III. Програма	8
IV. Плани практичних занять	8
V. Завдання для самостійної роботи	10
Карта самостійної роботи магістранта	11
VI. Система поточного та підсумкового контролю знань	12
VII Методи навчання	14
VIII. Методичне забезпечення курсу	14
IX. Матеріально-технічне забезпечення дисципліни.....	14
X. Рекомендована література	15
XI. Навчально-методична карта магістранта	16

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Теорія та практика живопису» є нормативним документом Інституту мистецтв Київського Університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою образотворчого мистецтва відповідно до навчального плану денної форми навчання.

Програма визначає обсяги знань, вмінь та навичок, які повинен опанувати магістр відповідно до алгоритму засвоєння навчального матеріалу дисципліни «Теорія та практика живопису» необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Мета курсу – професійна підготовка фахівця з високим рівнем художньої майстерності в живописному зображенні постаті людини.

Завданням вивчення навчальної дисципліни є набуття базових знань з дисципліни «Теорія та практика живопису», ознайомлення з основними напрямками розвитку науки з живопису, у вивченні методів і методики роботи зі студентами, формування цілісного бачення і уявлення, розвиток художнього смаку і навичок в роботі над творчими завданнями.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до профілю програми магістра образотворчого мистецтва формуються **загальні та фахові компетентності**.

Загальні компетентності: Світоглядна, громадська, комунікативна, інформаційна, науково-дослідницька, самоосвітня.

Фахові компетентності:

- здатність використовувати у практичній діяльності досвід світової та вітчизняної шкіл з образотворчого мистецтва, методів та авторських прийомів провідних художників;
- володіння навичками візуального сприйняття і створення композицій, відтворення їх на полотні (папір чи інша площина) для зображення задуманого.

Результати навчання: Знання, практичні навички та вміння.

Знання: різноманітних прийомів, методів роботи над творчими завданнями з використанням особливостей національних традицій школи образотворчого мистецтва.

Практичні навички і вміння: Уміння створювати атмосферу творчого підходу для роботи над завданням, використовуючи при цьому класичні зразки. Уміння аналізувати, визначати технічні прийоми виконання завдання та методичні прийоми наочного пояснення завдання.

Програмні результати навчання.

Готовність до фахової діяльності в галузі образотворчого мистецтва.

Здатність до науково-дослідницької діяльності у сфері мистецтва.

Мисленнєва активність, творчий підхід у вирішенні нестандартних завдань.

Прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху.

Форма контролю: поточні оцінки за виконання практичних завдань.

По завершенню семестру – ПМК.

Вказані в програмі навчально-практичні завдання необхідно розглядати як обов'язковий мінімум. Навчально-творчі завдання мають варіативний характер. Залежно від рівня підготовки студентів можна змінювати тематику завдань, а також визначати кількість годин на вивчення кожної теми. При цьому важливо зберігати дидактичні засади навчання. Практичні завдання потрібно орієнтувати на розвиток творчих здібностей студентів у процесі цілеспрямованого засвоєння прийомів, способів зображення та художньої системи.

Основою викладання курсу є виконання академічних постановок з натури та короткочасних етюдів. Кожне наступне завдання ускладнюється по зростаючій за методом послідовного засвоєння закономірностей системи навчання.

Структура програми поєднує такі основні напрями діяльності:

- Теоретичну підготовку з основ мистецтва живопису.

- Практичну роботу /навчальні завдання, етюди, навчально-творчі та творчі роботи/.
- Навчально-творчу діяльність під час виконання самостійних завдань та під час проходження пленерної практики.
- Самостійну роботу студентів, виконання творчої роботи.

Пріоритетним у навчанні мистецтва живопису є творчий підхід педагога, зумовлений художнім методом та методично обґрунтований.

Головним навчальним завданням у семестрі є вивчення живописного зображення постаті людини в реаліях навколишнього середовища. Це більш складний рівень навчальних завдань, де магістрант опановує живопис людини – постаті у різних рухах та ракурсах за потреби до відповідної дії.. Нові кольорові співвідношення, визначення кольорів, що характеризують людське тіло, вирішення тонально-кольорових співвідношень постаті та просторового оточення.

Отже, в процесі навчання викладач повинен зосередити увагу магістрантів на вирішенні завдань програми й сформуванню у них професійний культурний рівень майбутнього фахівця.

Після завершення семестру магістрант повинен:

- володіти знаннями та прийомами живопису постаті людини з натури, передавати багаточисельні світлові та кольорові рефлекси в зображенні постаті людини;
- вміти виявляти пластику великої форми постаті;
- легко орієнтуватись в теоретичних та методичних питаннях наочності і навчання, знати і володіти засобами, що сприяють засвоєнню та закріпленню навчального матеріалу.

Зміст програми передбачає методичне забезпечення процесу мистецтва живопису й практичного опанування художньо-образної системи зображення постаті людини. Основною умовою засвоєння навчального матеріалу предмета є неухильне виконання практичних завдань, вивчення теоретичного матеріалу, здійснення самостійної роботи магістрантів.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ЖИВОПИСУ»

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

<i>Обсяг, найменування показників</i>	<i>Галузь знань, спеціальність, освітній рівень</i>	<i>Характеристика навчальної програми</i>
<p>Кількість кредитів: 3</p> <p>Кількість змістових модулів: 3</p> <p>Загальна кількість годин: 90 год.</p>	<p>Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»</p> <p>Спеціальність 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»</p> <p>Освітній рівень другий (магістерський)</p>	<p><i>Нормативна</i></p> <p>Рік підготовки – 6-й</p> <p>Семестр – 11</p> <p>Аудиторних занять -42 год., з них:</p> <p>Лекцій : 2 год.</p> <p>Практичних занять: 40 год.</p> <p>Самостійна робота: 42 год.</p> <p>Модульний контроль - 6 год.</p> <p>Форма контролю: залік</p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин					
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Самостійна робота	Модульний контроль
Змістовий модуль I. Живопис людини в реаліях навколишнього світу							
1.	Методика роботи над складним зображенням людини в реаліях навколишнього світу. Особливості художньо-образної грамоти в живописі.	2	2	2			
2.	Етюди з зображення людини в складному русі та композиційні пошуки зображення людини в інтер'єрі.	26	12		12	14	
<i>Разом</i>		30	14	2	12	14	2
Змістовий модуль II. Методика роботи над зображенням постаті в інтер'єрі							
3.	Постать натурника в інтер'єрі в складному просторовому оточенні	28			14	14	
<i>Разом</i>		30			14	14	2
Змістовий модуль III. Методика роботи над тематичною постановкою							
4.	Тематична постановка.	28	14		14	14	
<i>Разом</i>		30	14		14	14	2
<i>Разом за навчальним планом</i>		90	14	2	40	42	6

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ I. ЖИВОПИС ЛЮДИНИ В РЕАЛІЯХ НАВКОЛИШНЬОГО СВІТУ

Тема 1. Лекція. Методика роботи над складним зображенням людини в реаліях навколишнього світу Особливості художньо-образної грамоти в живописі (2 год.)

Методика роботи над складним зображенням людини в реаліях навколишнього світу людини в середовищі. Пластика, формоутворюючі засоби в живопису людини.

Особливості техніко - аналітичної та художньо-образної грамоти в живопису Поняття ракурсів. Необхідність знань з перспективи, анатомії під час роботи над складним зображенням ракурсів. Методика роботи над живописом. Необхідність знань, умінь та навичок, набутих протягом усіх попередніх років навчання. Просторове бачення. Композиція.

Література: [1,2,3,4,5]

Додаткова: [1,2,3]

IV. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 2. Етюди з зображення людини в складному русі та композиційні пошуки зображення людини в інтер'єрі (12 год.)

Матеріал: олійні фарби. Формат піваркуша.

Постановка: постать натурника в легкому одязі розташовується в інтер'єрі з чіткою тематикою.

Мета: набуття певного творчого досвіду у роботі над моделлю.

Завдання: зробити декілька етюдів з чіткою кольоровою побудовою природи, підкреслюючи рух та інтер'єрний простір.

1-етап роботи: Виконання начерків з природи: співставлення студентами виразності форми натурника, жестів, рухів та просторового розташування в інтер'єрі.

2-етап роботи: використовуючи олійні фарби зробити 3 етюди з різних положень в інтер'єрі

Література: [1,2,3,4,5]

Додаткова: [1,2,3]

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II. МЕТОДИКА РОБОТИ НАД ЗОБРАЖЕННЯМ ПОСТАТІ В ІНТЕР'ЄРІ

Тема 3. Постаць натурника в інтер'єрі в складному просторовому оточенні (14 год.)

Матеріал: олійні фарби. Формат повний аркуш.

Постановка: модель повинна бути з характером, костюм і аксесуари мають бути співзвучними загальному стилю постановки. Постаць має перебувати у характерному русі і розвороті.

Мета: Надати практичні навички з зображення людини в реаліях навколишнього світу.

Завдання: вдало закомпонувати фігуру в аркуші, вирішити великі форми, показати плановість та просторове вирішення через відточеність деталей першого плану.

Література: [1,2,3,4,5]

Додаткова: [1,2,3]

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ III. МЕТОДИКА РОБОТИ НАД ТЕМАТИЧНОЮ ПОСТАНОВКОЮ

Тема 4. Тематична постановка (14 год.)

Матеріал за вибором студента. Формат – півваркуша.

Постановка: жіноча модель перебуває у певному психологічному стані.

костюми і аксесуари мають бути співзвучними загальному стилю постановки.

Мета: використання знань, умінь та навичок, набутих за всі попередні роки навчання у вищій школі.

Завдання: створити вдалу композицію постаті в аркуші, вирішити великі форми, показати плановість, психологічний стан моделі через відточеність деталей першого плану.

V. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ I. ЖИВОПИС ЛЮДИНИ В РЕАЛІЯХ НАВКОЛИШНЬОГО СВІТУ

1. Ознайомитись з методикою роботи над складним зображенням людини в реаліях навколишнього середовища. Пластика, формоутворюючі засоби в живопису людини. Особливості техніко - аналітичної та художньо-образної грамоти в живопису. Необхідність знань з перспективи, анатомії під час роботи над складним зображенням ракурсів. Методика роботи над живописом. Необхідність знань, умінь та навичок, набутих протягом усіх попередніх років навчання. Просторове бачення.

2. Етюди з натури за змістом завдань (6 етюдів.) Формат довільний 30 б.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II. МЕТОДИКА РОБОТИ НАД ЗОБРАЖЕННЯМ ПОСТАТІ В ІНТЕР'ЄРІ

3. Постать натурниці в інтер'єрі. Формат піваркуша. Полотно, олія. 50 б.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ III. МЕТОДИКА РОБОТИ НАД ТЕМАТИЧНОЮ ПОСТАНОВКОЮ

4. Етюд тематичної композиції у домашній оселі. 30 б.

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи магістрами, подано у вигляді табл. 5.1.

Таблиця 5.1

Карта самостійної роботи магістранта

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль I. Живопис людини в реаліях навколишнього світу		
1. Ознайомитись з методикою роботи над складним зображенням людини в реаліях навколишнього середовища. Пластика, формоутворюючі засоби в живопису людини. Особливості техніко - аналітичної та художньо-образної грамоти в живопису. Необхідність знань з перспективи, анатомії під час роботи над складним зображенням ракурсів. Методика роботи над живописом. Необхідність знань, умінь та навичок, набутих протягом усіх попередніх років навчання. Просторове бачення.	модульний контроль	
2. Етюди з натури за змістом завдань (6 етюдів.) Формат довільний.	модульний контроль	30
Змістовий модуль II. Методика роботи над зображенням постаті в інтер'єрі		
3. Постать натурниці в інтер'єрі. Формат піваркуша. Полотно, олія.	модульний контроль	50
Змістовий модуль III. Методика роботи над тематичною постановкою		
4 Етюд тематичної композиції у домашній оселі.	модульний контроль	30
<i>Разом: 42 год.</i>	<i>Разом: 110 балів</i>	

VI. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення магістрантів із дисципліни «Теорія та практика живопису» оцінюються за принципом поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності магістрантів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення подано у таблицях 6.1 – 6.3

Таблиця 6.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів	Одиниць	Всього
1	Відвідування лекцій	1	1	1
2	Відвідування практичних занять	1	20	20
3	Робота на практичному (семінарському) занятті	10	20	200
4	Самостійна робота (оцінюється як творча)			110
5	МКР	25	3	75
Підсумковий рейтинговий бал				406

Таблиця 6.2

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота							Загальна кількість балів без урахування коефіцієнта	Коефіцієнт	Загальна кількість балів з урахуванням коефіцієнта
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль № 2		Змістовий модуль № 3				
T1	T2	МКР	T3	МКР	T4	МКР			
1	96	25	127	25	107	25	406	4,06	100

Таблиця 6.3

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за шкалою університету	Значення оцінки
A	90-100	<u>Відмінно</u> – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89	<u>Дуже добре</u> – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81	<u>Добре</u> – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	<u>Задовільно</u> – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, але достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68	<u>Достатньо</u> – мінімально можливий (допустимий) рівень знань (умінь).
FX	35-59	<u>Незадовільно з можливістю повторного складання</u> – незадовільний рівень знань (умінь) з можливістю перескладання за умов належного самостійного доопрацювання.
F	1-34	<u>Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу</u> – достатньо низький рівень знань, що вимагає повторного проходження курсу.

Модульний контроль знань магістрів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

VII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної та творчої діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* вправи, начерки, замальовки, рисунки, етюди.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації:
індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; з репродукціями творів; з використанням рекомендованих та обраних самостійно художніх матеріалів та інструментів; виконання індивідуальних навчальних проектів.

VIII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ засоби підсумкового контролю (перегляд);
- ✓ методичний фонд;
- ✓ роботи студентів з фонду.

IX. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.

- ✓ Аудиторії, розраховані на роботу 12-15 студентів одночасно, на кожного розраховується по 2 кв.м.
- ✓ Мольберти в комплекті для роботи студентів з натури.
- ✓ Планшети зазначеного формату.
- ✓ Софіти для освітлення натурних постановок.
- ✓ Підставки різних конструкцій і розмірів для натурних постановок.
- ✓ Предмети і драперії натюрмортного фонду.

X. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Грегори Н. Живопись маслом / Ноэль Грегори; пер. с англ. С. Кормашовой. – М.: Изд. дом «Кристина – новый век», 2005. – 51 с.: ил. (Наявний в електронному репозиторії: <http://elib.kubg.edu.ua/1139/>)
2. Ломоносова М.Т. Графика и живопись. Учеб. Пособие / М.Т. Ломоносова. – М., ООО «Издательство Астрель» ООО «Издательство АСТ.» 2003. – 202, [6]с. ил. (Наявний в бібліотеці Університету в 3-х примірниках).
3. Прокофьев Н.И. Живопись. Техника живописи и технология живописных материалов: учеб. Пособие для студентов вузов, обучающихся по спец. «Изобразительное искусство» / Н.И. Прокофьев. – М.: Гуманитар. Изд. центр ВЛАДОС, 2010. – 158 с.: ил., табл. - (Учебное пособие для вузов). (Наявний в бібліотеці Університету в 6-ти примірниках).
4. Техніка і технологія олійного живопису: навч. посіб. / Уклад. Е.В.Белкіна, О.І.Конопко. – К.: Київський ун-т імені Бориса Грінченка. 2010. - 92 с. (Наявний в бібліотеці Університету в 15-ти примірниках).
5. Фенвик К. Курс акварельной живописи. Пейзаж за считанные минуты: учебник. пер. с англ. / К. Фенвик. – М.: Астрель, 2005. – 175 с.: ил. (Наявний в електронному репозиторії: <http://elib.kubg.edu.ua/1958/>)

Додаткова:

1. Абишева С.И. Цветоведение : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / С.И. Абишева – Павлоград, 2009. – 116 с.: цв. ил. (наявний в електронному репозиторії: <http://elib.kubg.edu.ua/2586/>).
2. Панксенов Г.И. Живопись. Форма, цвет, изображение: учебное пособие для студентов худ. учебных заведений / Г.И.Панксенов, - 2-е узд., стер.- М. : Издательский центр «Академия», 2008, - 144 с. – [40] с. цв. ил.: ил. (Наявний в бібліотеці Університету в 6-ти примірниках).
3. Чен Н.В. Нетрадиційні техніки зображення: Навчально-методичний посібник. – Харків: Скорпіон, 2007. – 48 с. (Наявний в електронному репозиторії: <http://elib.kubg.edu.ua/2813/>)

XI. Навчально-методична карта дисципліни «Теорія та практика живопису»

Разом: 90 год., лекції – 2 год., практичні заняття – 40 год., самостійна робота – 42 год., МК – 6 год.

Модулі	Змістовий модуль I	Змістовий модуль II	Змістовий модуль III
Назва модуля	Живопис людини в реаліях навколишнього світу.	Методика роботи над зображенням постаті в інтер'єрі	Методика роботи над тематичною постановкою
Кількість балів за модуль	122 бали	152 бали	132 бали
Теми лекцій	Методика роботи над складним зображенням людини в реаліях навколишнього світу. <i>(1 бал)</i>		
Теми практичних занять	2.Етюди з зображення людини в складному русі та композиційні пошуки зображення людини в інтер'єрі. <i>(відвідування –6 балів, 60 балів за роботу)</i>	3.Постать натурника в інтер'єрі в складному просторовому оточенні <i>(відвідування –7 балів, 70 балів за роботу)</i>	Тематична постановка. <i>(відвідування –7 балів, 70 балів за роботу)</i>
Самостійна робота	Табл. 5.1 <i>(30 балів)</i>	Табл. 5.1 <i>(50 балів)</i>	Табл. 5.1 <i>(30 балів)</i>
Види поточного контролю	МКР № 1 <i>(25 балів)</i>	МКР № 2 <i>(25 балів)</i>	МКР № 3 <i>(25 балів)</i>
Форма підсумкового контролю	залік		
Підсумковий рейтинговий бал	406 балів (коефіцієнт успішності: $406 \div 100 = 4,06$)		